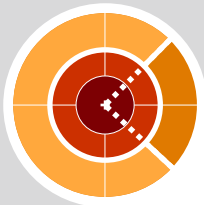

C++ [si: plΔs plΔs] - C s objekty

- rozšíření jazyka C, navržené **Bjarnem Stroustrupem** v Bell Labs v průběhu 80. let 20. století (C je vlastně podmnožinou C++)
- cílem rozšíření bylo zahrnout do jazyka C vlastnosti a prvky, které se v té době začínaly stávat populárními (zejména objekty, které se objevily ve Smalltalku a Simule-67)
- nejdříve byly přidány **třídy (objekty)**, následně pak také virtuální funkce, přetěžování operátorů, vícenásobná dědičnost, šablony a zpracování výjimek
- standardizace započala zachycením stavu jazyka v roce 1998, poslední standard je z roku 2003
- **výsledek je značně nepřehledný a komplikovaný**, což se stalo hlavním důvodem k návrhu jazyků Java a C#.

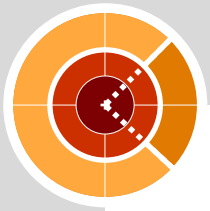
Jazyk C++ je:

- stále nízkoúrovňový, umožňuje vytvářet efektivní a rychlý kód (rychlejší než C)
- velmi rozšířený, široce podporovaný
- velmi expresivní, rozšiřitelný, bezpečnější než C (type-checking)

- velmi nepřehledný, značně komplikovaný
- méně přenositelný než ANSI C
- různé "dialekty" podle překladačů

Překlad zdrojových kódů v C++

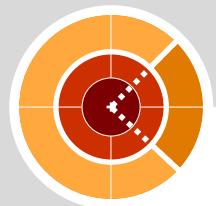
- většinou stejným překladačem - sám si zjistí, zda jde o C nebo C++ (v lepším případě podle syntaxe, v horším podle přípony ZK)
- v některých prostředích (Dev-C++) je třeba při zakládání projektu zaškrtnout příslušné políčko, zda se jedná o C či C++
- v řídkých případech se pak C++ překládá **jiným překladačem** (např. Open Watcom má `wpp386`, ale pokud voláme překladový systém `cl` / `wc1386`, zavolá si ho sám aniž by to musel programátor řešit)

```
E:\Work>wpp386 hello.cpp
```

```
E:\Work>wc1386 hello.cpp
```

```
✘ E:\Work>wcc386 hello.cpp
```

tohle fungovat nebude

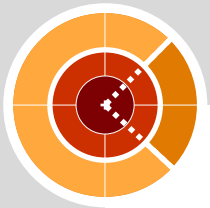
Změny oproti ANSI C

Nový druh komentáře

```
/* tohle je klasický (jediný správný)  
   komentář v ANSI C */
```

```
// tohle je nový komentář v C++  
// nemá ukončovací značku, končí vždy  
// koncem řádky
```

- komentářem je vše od výskytu lexikálního atomu // do konce řádky, pokud má být komentář víceřádkový, je třeba na každé nové řádce vždy uvést //
- pozitivní změna, // nekoliduje s žádným operátorem ani jejich kombinací, **nevýhodou je skutečnost, že neexistuje ukončovací znak**, takže nelze komentovat "vnitřek" kódu

Deklarace konstantních proměnných

```
#define PI 3.14159265358979323846
```

- ANSI C umožňuje definovat konstanty prakticky pouze mechanismem preprocesoru

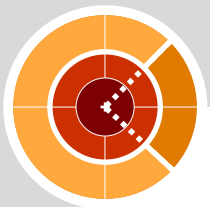
```
const double PI = 3.14159265358979323846;
```

modifikátor `const` oznamuje překladači, že se proměnná nesmí (a nebude) měnit

- konstanta může být inicializovaná při deklaraci, ale dále se nesmí měnit => překladač může generovat **výkonnější kód**
- každá konstanta má současně pevně daný datový typ, takže překladač může lépe provádět **typovou kontrolu**

```
int i = 10;
const int *pi = &i;
```

`*pi = 15;` **nelze!** ukazatel na `const int`

Využití ukazatelů na konstanty

```
int i = 10;  
const int *pi = &i;
```

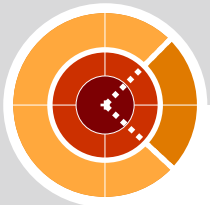
✗ `*pi = 15;`

hodnotu `i` nelze dereferencí ukazatele změnit

- deklaruje se vlastně read-only ukazatel
- konstantní ukazatele se často používají jako návratové typy funkcí, které vrací ukazatel na nějakou oblast paměti, kterou lze číst, ale ne modifikovat (např. proměnné instancí tříd deklarované jako *private*)
- C++ má stále mnoho vlastností C => "konstantnosti" se lze zbavit vhodným přetypováním

```
*((int *) pi) = 15;
```

tzv. casting away the const-ness

Deklarace konstantních ukazatelů

```
int i = 10;
int j = 11;
int * const ptr = &i;
```

ukazatel `ptr` je konstantní, tj. nesmí ukazovat na nic jiného, než na co je inicializovaný

✗ `ptr = &j;`

nelze!

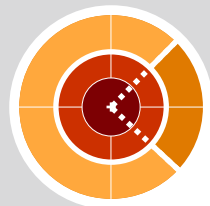
`*ptr = 15;`

bez problému - objekt, na který ukazatel ukazuje není konstantní

```
const int * const ptr = &i;
```

konstantní ukazatel na konstantní objekt

- `const` zlepšuje typovou kontrolu při překladu
- narozdíl od konstant zavedených pomocí `#define` se tyto **konstanty ukládají do informací pro debugger**

Inline funkce

- funkce deklarované s modifikátorem `inline` se přímo vkládají na místo výskytu => urychlení, neprovádí se obvyklé postupy při volání podprogramu (uložení registrů, operace se zásobníkem, atp.); **pro krátké jednoduché funkce**

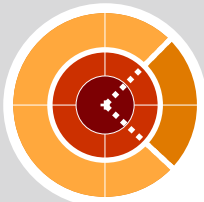
```
#define max (x, y) ((x)>(y)?(x):(y))
inline int max(int x, int y) {
    return (x > y ? x : y);
}
```

ANSI C

- vhodná náhrada málo bezpečných maker preprocesoru

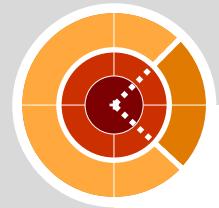
```
max (f (x), z++);
((f (x)) > (z++) ? (f (x) : (z++)));
```

- při použití `inline` tento případ nehrozí

Překlad inline funkcí

- Nesmí být v jiném modulu (překládaném samostatně), „nakopírování“ kódu na místo volání funkce provádí překladač, tj. **inline funkce se vůbec nevyskytuje v binární podobě v .obj souboru dílčího překládového modulu.**
- Uvádět prototyp inline funkce v headeru nemá význam.
- Funkce musí být úplně definovaná (včetně celého těla) před prvním výskytem jejího volání ve zdrojovém kódu.
- Některé překladače neberou uvedení modifikátoru **inline** v potaz a samy rozhodují, které funkce je vhodné přeložit jako inline (protože jejich pokročilé optimalizační algoritmy jsou lépe než programátor schopné posoudit, kde to bude mít pozitivní vliv na rychlost kódu).
- V .obj souboru je inline funkce identifikována specifickým způsobem (např. `?<jméno_fce>@@YAXH@Z` v případě MS Visual C/C++).

Předávání parametrů odkazem

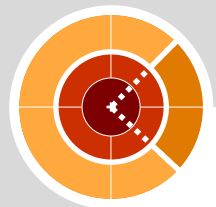
- C++ umožňuje předávat funkcím parametry odkazem (jako Pascal, Ada, apod.)

```
void swap(int &a, int &b) {  
    int tmp = a;  
    a = b;  
    b = tmp;  
}  
...  
int n = 10;  
int &r = n;  
r = -10;  
...  
int x = 1, y = 2;  
swap(x, y);
```

deklarace odkazu

r je tzv. **alias** - musí mít vždy inicializační část, vytváří spojení mezi odkazem a objektem, na který odkazuje...

přiřazení změny hodnotu **n** na 10

Využití odkazu jako návratového typu funkce

```
int &GetItem(int *array, int index) {  
    return array[index];  
}
```

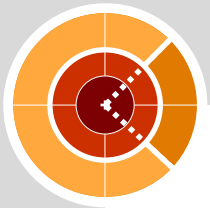
...

```
int A[100];
```

```
for (int i = 0; i < 100; i++)  
    GetItem(A, i) = 25;
```

přiřazení je v pořádku,
je to L-value, protože
funkce vrátila adresu

- bude-li funkce deklarována jako `inline`, eliminuje se režie spojená s voláním podprogramu => inline funkce vracející odkaz jsou velmi užitečné ke **zvýšení výkonu**

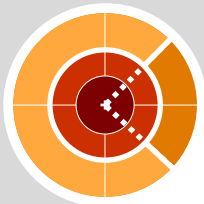

Deklarace proměnných jako příkaz

- v C++ je deklarace proměnné příkaz, nemá zvláštní postavení jako v ANSI C, a proto může být použita **kdekoliv**

```
int IsMember(const int key) {
    int found = 0;
    if (NotEmpty()) {
        List* ptr = head;
        while (ptr && !found) {
            int item = ptr->data;
            ptr = ptr->next;
            if (item == key) found = 1;
        }
    }
    return found;
}
```

- uvádění deklarací blíž výskytu proměnné zvyšuje čitelnost ZK, nebezpečím je možná nesprávná interpretace

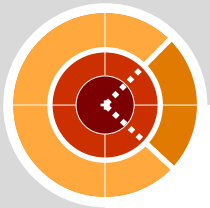

Vylepšení typového systému pomocí tříd

```
double a[3] = { 11, 12, 13 };  
double b[3] = { 21, 22, 23 };  
  
Vector v1 = a;  
Vector v2 = b;  
  
Vector v3 = v1 + v2;  
double norm = (double) v3;
```

je-li správně
nedefinována
třída **Vector**,
bude se k ní
překladač
chovat jako
k datovému
typu...

- předpokladem je definice třídy **Vector** se všemi použitými operátory (viz dále) a konverzemi - pak s ní bude překladač zacházet jako s novým datovým typem

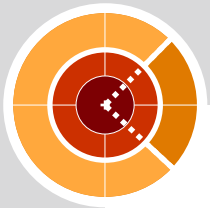
Datový typ **bool**

- C++ má nový vestavěný datový typ: `bool`, který může nabývat hodnoty `true` nebo `false` (logický typ)

```
bool flag = true;  
...  
flag = false;  
...  
if (flag) { ... }
```

... při testování v podmínce `if` se samozřejmě zkoumá shoda s `true`

- v podmínkách přirozenější (čitelnější a jednodušší) než v ANSI C, kde hrál celočíselný typ i roli logického

Přetěžování funkcí

- C++ dovoluje **přetěžovat** funkce, tj. definovat několik funkcí stejného jména (se stejnou logikou) pro různé datové typy

```
int find(const int* data, const int key) {  
}
```

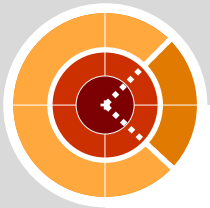
```
int find(const float* data, const float key) {  
}
```

překladač zavolá tu funkci, která
vyhovuje předávaným p-metrům

```
int pos, a[] = {1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8};  
float b[] = {1.0, 2.0, 3.0, 4.0, 5.0, 6.0};
```

```
pos = find(a, 5);
```

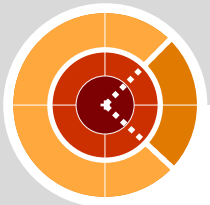
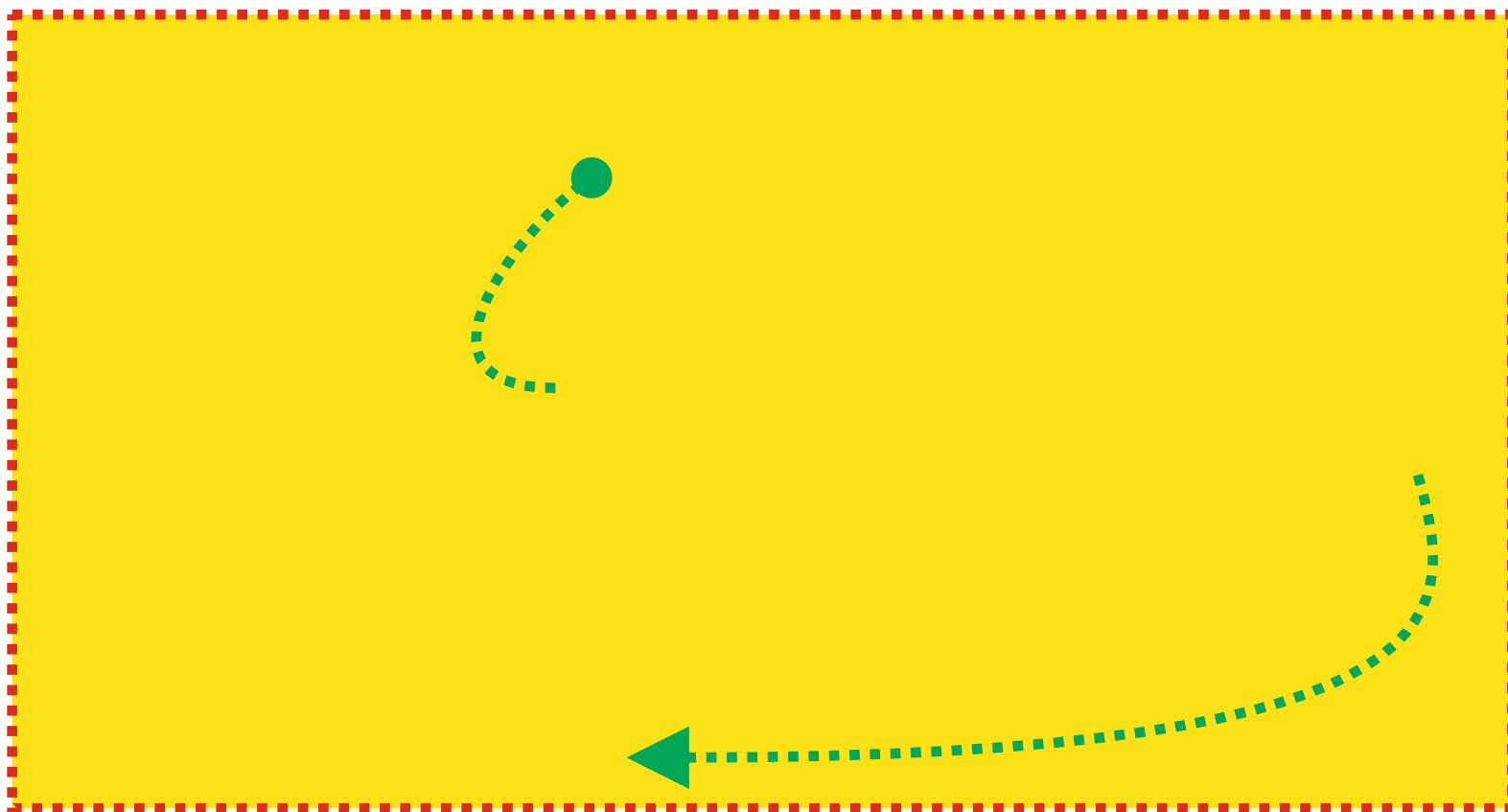
```
pos = find(b, 5.0);
```


Přetěžování operátorů

- C++ dovoluje **přetěžovat** také operátory, tj. definovat význam/výpočet operace dané operátorem pro daný datový typ

Vytváření instancí alokací paměti

- C++ má dva nové operátory, **new** a **delete**, které slouží k vytváření, resp. odstraňování instancí z paměti (heap)

```
int *p = NULL;  
p = malloc(sizeof(int));  
*p = 10;
```

VS

```
int *p = NULL;  
p = new int;  
*p = 10;
```

```
int *array = new int[10];
```

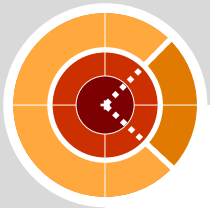
```
for (int i = 0; i < 10; i++)  
    array[i] = i;
```

```
delete [] array;
```

deklarace dynamického pole (ne statického) a jeho alokace v inicializační části

místo malloc()

odstranění dynamického objektu z paměti, [] říká překladači, aby delete aplikoval na všechny prvky

Používání jmených prostorů - namespace

- C++ zavádí zcela nový mechanismus, tzv. *jmenné prostory* (namespaces)

```
namespace mynamespace {
    int i;
}
```

takto vznikne jmenný prostor pojmenovaný **mynamespace** - v něm je deklarovaná proměnná **i**

- mimo definovaný jmenný prostor je proměnná přístupná pouze úplnou kvalifikací

```
mynamespace::i = 5;
```

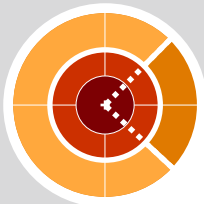
operátor přístupu k členské proměnné

```
using namespace mynamespace;
```

```
i = 5;
```

```
using namespace mynamespace;
int i;
i = 5;
```

nejednoznačnost

Odkazy na jména ze jmenných prostorů

```
namespace nsp1 {
    namespace nsp2 {
        double pi;
    }
    using nsp2::pi;
    double x = pi;
}
```

```
double i = nsp1:nsp2:pi;
```

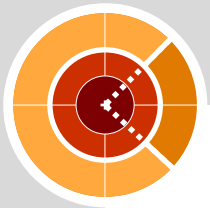
proměnná **pi** se teď bere z namespace **nsp2**

zde už **using** nepůsobí, tj. je třeba uvádět **plně kvalifikované jméno**

- jmenné prostory jsou otevřené, lze je **redeklarovat**

```
namespace mysp { int i; double pi; }
```

```
namespace mysp { int x, y, z; }
```


Speciální jmenné prostory

```
namespace {
    int x;
}
```

nepojmenovaný jmenný prostor deklaruje jména, která jsou v rámci daného zdrojového souboru nebo jiného namespace **neveřejná**

```
namespace $$$ {
    int x;
}

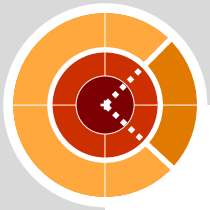
using namespace $$$;
```

\$\$\$ říká překladači, aby vygeneroval **unikátní nekonfliktní identifikátor**

```
namespace ns_with_very_long_name {
    int i; double pi;
}
```

jmenné prostory lze **přiřazovat**

```
namespace ns = ns_with_very_long_name;
```


Jmenný prostor `std`

```
using namespace std;
```

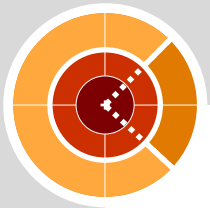
- tradiční “úvodní” příkaz v C++
- říká překladači, že jakýkoliv identifikátor, který není definovaný ve ZK má hledat ve **standardním jmenném prostoru** (součást knihovny)

Připojování knihoven

- stejně jako v ANSI C, ale bez přípony headeru

```
#include <stdio>  
#include <cstdio>
```

- standardní headery C++ jsou doplněny o konverzní knihovny (vycházejí z ANSI C, jsou upravené pro C++)

Vstupní/výstupní proudy - knihovna **iostream**

```
#include <iostream>
using namespace std;
```

```
int main (int argc, char *argv[]) {
```

```
    char quit = '\0';
```

```
    while (quit != 'q') {
```

```
        cout << "Hello!" << endl;
```

```
        cout << "Press q to quit " << endl;
```

```
        cin >> quit;
```

```
    }
```

```
    return 0;
```

```
}
```

znak(y)
nové řádky

operátor přesměrování
proudu

vstupní proud svázaný se `stdin`
výstupní proud svázaný se `stdout`

- do proudu lze "poslat" i jiný datový typ než řetězec znaků, ale musí mít definovanou metodu pro zápis do proudu

